

Blue Moon Spring – Anneleen Keppens

9/11/2023 – Een interview met Oonagh Duckworth

Ik volg het werk van Anneleen al sinds het begin en was erg benieuwd naar Blue Moon Spring. Anneleen is de uitdaging aangegaan om abstracte dans meer toegankelijk, leesbaar en plezierig te maken voor een breder publiek. Blue Moon Spring speelt zich af op jazzmuziek, een muziekgenre dat, hoewel glorieus, ook niche is en waarvan ik aanvankelijk twijfelde of deze keuze haar zou helpen haar doel te bereiken. Wat een genot om een werk te ontdekken dat je verwelkomt, je meeneemt op een kussen van sensueel genot en op de een of andere manier een onrustige wereld recht lijkt te zetten. Ik verliet stralend het theater en sprak Anneleen op een later tijdstip om te begrijpen hoe ze precies de juiste schakelaar had gevonden om de ingrediënten van haar lopende onderzoek te mengen tot zo'n heerlijk opbeurende en gevarieerde ervaring.

Anneleen Keppens

Het onderzoek waar ik mee bezig ben geweest, zit op de achtergrond in Blue Moon Spring; maar er heeft een grote verschuiving plaatsgevonden sinds mijn vorige werk. Ik denk dat het moederschap me heeft veranderd en invloed heeft gehad op hoe we voor deze nieuwe creatie hebben gewerkt. Ik ben tegenwoordig meer go-with-the-flow! Er was geen andere optie!

Maar serieus, ik werd ook geïnspireerd en geholpen door Jeroen Peters' boek over dramaturgie 'And then it got legs'. Daarin suggereert hij dat het bij het maken van een werk niet gaat om "het ensceneren van een stuk", maar dat het eigenlijk gaat om "het ensceneren van een proces". Ik nam dit ter harte en besloot dat mijn grootste verantwoordelijkheid was om te beslissen hoe we zouden samenwerken, hoe we zouden communiceren, wat voor soort praktijken we zouden ontwikkelen. Uit al deze bevindingen is het stuk ontstaan. Dit nam wat druk weg en in plaats van te focussen op een eindproduct, ontwikkelden we een manier van samenzijn, een manier van samen dansen die enorm geïnspireerd was door jazzmuziek.

OD: Vertel eens waarom je jazzmuziek hebt gekozen.

AK Ik heb me altijd aangetrokken gevoeld tot jazzmuziek, plus het heeft ook een duidelijke overeenkomst met moeder worden. Er is veel in jazzmuziek dat ik kan toepassen op het ouderschap - een van de belangrijkste is dat je "laid back" of relaxed moet blijven, zoals ik al zei. Als een jazzmuzikant bijvoorbeeld een zeer virtuoze saxofoonsolo speelt, is hij zich niet bewust van elke vingerbeweging, als hij dat wel was, zou hij helemaal niet kunnen spelen.

Als danser leerde ik discipline, focus en controle over elke beweging. Dat is het moeilijkste om af te leren. In Blue Moon Spring sta ik niet eens op het podium, dus als het stuk eenmaal begint, kan ik niet veel doen. De dansers improviseren de hele tijd.

OD Ze lijken zo zeker van elke beweging. Hoe hebben ze zo'n zelfzekerheid en fluiditeit bereikt tijdens het improviseren?

AK Samen met componist en bassist Nicolas Rombouts, met wie we nauw samenwerkten aan alle muzikale aspecten van het stuk, ontwikkelden we iets wat ik "atomic practice" noem. Hij opperde het idee dat muziek vibratie is en dat de energie ervan een frequentie is die in de ruimte blijft hangen voor onbepaalde tijd, van zo recent als het uur daarvoor tot zo lang geleden als de oerknal. We gebruikten ditzelfde idee in alle verschillende ruimtes waar we repeteerden. We maakten bewegingen met het idee dat we tijdelijk vormgaven aan energie die al in de ruimte aanwezig was. Dat we niets nieuws hoeven te creëren, maar dat we openstaan voor wat er al is. We noemden het atomic practice omdat de atomaire laag van informatie voortdurend vibreert en je je dus kunt openstellen voor de vibraties van alles in de ruimte, inclusief die van het publiek.

Als dansers werkten we er ook aan om onszelf te bevrijden van onze obsessieve behoefte om er goed uit te zien, om goed te dansen. Dat was moeilijk. Maar ik ben ervan overtuigd dat dingen niet mooi hoeven te zijn. Ik wilde bijvoorbeeld geen unisono in de voorstelling, waar alle dansers samen hetzelfde dansen, dus vroeg ik de dansers om iets te veranderen wanneer ze voelden dat er iets in unisono begon te gebeuren. Dingen hoeven niet mooi of harmonieus te zijn, ze moeten vooral écht zijn.

Elke keer dat het stuk wordt opgevoerd, doen de dansers ook een meditatie voor de voorstelling - dit is een ritueel dat hen helpt om de beslissingen die ze in de vorige voorstelling hebben genomen los te laten, of die nu goed of slecht waren. Het is belangrijk om niets te herhalen, zelfs als het briljant werkte, om de dingen écht te houden, om ze levend te houden.

OD Je zegt dat je Blue Moon Spring een erg vrouwelijk werk vindt.

AK We lazen veel literatuur over jazz en gender. Vrouwen maakten vanaf het begin deel uit van de jazzgeschiedenis, maar ze werden minder opgenomen of gevierd. Vrouwelijke jazzspelers kwamen tijdens de oorlog op in swingbands, maar toen de oorlog voorbij was, werden ze bedankt en konden ze terugkeren naar hun taak als huisvrouw. Ze mochten wel zingen, maar vaak was de muziek geschreven voor traditioneel 'mannelijke' instrumenten zoals de saxofoon en moesten vrouwen alles transponeren om alle noten te kunnen zingen.

Toch zijn er veel kwaliteiten in jazz die je als 'vrouwelijk' zou kunnen omschrijven. Samen improviseren is heel intiem en kwetsbaar. Je moet oefenen om naar elkaar te luisteren. En toelaten dat de levenskracht zich via jou uitdrukt, het mysterie van dit alles toelaten. We voelden ons erg aangetrokken tot deze kwaliteiten van jazz, die onze muziekkeuzes bepaalden.

We zochten naar jazzmuziek die door vrouwen geschreven werd: Alice Coltrane bijvoorbeeld, de vrouw van John Coltrane. De allereerste muziek die je hoort in het stuk is van Aki, een Belgische band van een vrouwelijke componiste. Nicolas moedigde ons ook aan om onze eigen niet-professionele muziek te gebruiken die we opnamen tijdens een improvisatiesessie, evenals een lied dat ik zong. Hoe verder we in het creatieproces kwamen, hoe persoonlijker we het werk lieten worden.

In Blue Moon Spring proberen we niet de chronologie van jazz of een encyclopedie van verschillende genres te recreëren, maar een meer sfeervormige tijd waarin het niet uitmaakt of we vooruit-of achteruitgaan. Die rondheid is iets waar ik naar op zoek was in het werk en voor mij weerspiegelt het de essentie van de muziek. Jazz verwelkomt je echt en vult je op.

OD Je zegt dat jazz de meest open vorm is. Hebben jullie de geschiedenis grondig onderzocht?

AK We hebben het stuk gemaakt in het besef dat de oorsprong van jazz geworteld is in het lijden van de slavernij en we hebben ons ook ver gehouden van alle vormen van jazzdans, die begon als een zwarte beweging en werd toegeëigend door mensen als Bob Fosse. We wilden gewoon zien hoe de muziek ons, hedendaagse dansers, vandaag laat bewegen. Zoals in veel muziek is er altijd een enorme uitwisseling geweest binnen de jazzgenres. En, in tegenstelling tot dans of podiumkunsten, lijkt er weinig angst te bestaan voor culturele toe-eigening, in feite vormen culturele cross-overs en muzikale ontmoetingen de kern. De instrumenten komen bijvoorbeeld grotendeels uit de westerse muziek, net als sommige harmonieën. Miles Davis ging naar de Juilliard-school in New York om de westerse harmonie te bestuderen en maakte het zich vervolgens eigen.

OD Het decor en de hangende draperieën van verschillende soorten stof spelen een belangrijke rol in het werk, vertel me er eens wat meer over.

AK Sofie Durnez, die kostuumontwerp heeft gestudeerd maar nu meer geïnteresseerd is in het maken van scenografie, leek me de juiste keuze voor dit stuk. Ik hou van de stof die ze gebruikt om de verschillende ruimtes waarin we dansen te definiëren. Het beweegt en zweeft bijna als een andere performer. Het is zo fysiek en op de een of andere manier beïnvloedt het echt het werk. Ik voelde me ook aangetrokken tot het idee van het podium als de woonkamer, een gezellige ruimte waar alledaagse handelingen zoals het vouwen van stof, het verwisselen van een lamp of het opzetten van een plaat kunnen plaatsvinden, maar tegelijkertijd worden die handelingen ook de voorstelling. Nogmaals, ik wilde verschillende zones van tijd en ruimte creëren, omdat de muziek uit verschillende tijdperken komt en dat past allemaal mooi bij de atomic practice die ik beschreef.

Aan het einde van de voorstelling komt een groot net van stof naar beneden; we noemen het "het nest" en de dansers nestelen zich er effectief op en in. Het zit vol met het materiaal dat we tijdens de repetities gebruikten, maar dat niet in de uiteindelijke set zat. Het komt terug in het stuk, maar in een andere vorm.

OD Je gebruikt bijna altijd "wij" als je verwijst naar wie het werk heeft gemaakt.

AK Het voelt bijna raar om te zeggen dat het stuk van mij is, omdat ik het samen met het hele team heb gemaakt en er een heel sterk "wij"-gevoel is. De dansers zijn allemaal prachtige mensen. Zonder hen had ik het niet kunnen maken. Maar ja, het is mijn stuk. Ik kwam met de voorstellen. Ik heb alles begeleid. Maar misschien door de aard van het werk voelt het veel meer dan alleen mijn stuk. Het hele proces draait om het fysieke en zintuiglijke plezier van de dansers die samen op het podium staan. En natuurlijk, als ze niet komen opdagen, kan er niets gebeuren, dus ik ben echt afhankelijk van hen!